

TÓTH ZSÓKA

Felnőttként is nehéz az iskolatáska?

A Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus, együttműködő partnereivel – Magyar Népfőiskolai Társaság, Magyar Pedagógiai Társaság, Tudományos Ismeretterjesztő Társulat – pályázatot hirdetett 2008 tavaszán „Felnőttként is nehéz az iskolatáska?”, valamint „Legkedvesebb tanítványom” címmel.

Kíváncsiak voltunk, hogyan birkóznak meg a többlet feladatokkal, akik munka mellett, vagy éppen munka nélkül vállalják a továbbképzést, a tanulást, mert úgy látják, erre szükségük van.

A pályázatokban azon átadható tapasztalatok, örömök, gondok megfogalmazását vártuk, amelyekkel a tanulás folyamán találkoztak.

A felnőttkori tanulásban milyen szerepe van a családnak, a tanulásról való együttes döntés, hozza-e magával a közös teherviselést is?

A felnőtt korú tanulók, akik a tudásért komoly erőfeszítést tesznek, mennyiben módosítják a tanár és tanítvány viszonyt?

Kíváncsiak voltunk arra is, hogy milyen segítséget gondolnának szükségesnek, hogy még hatékonyabb legyen a felnőttek tanulása és tanítása.

Jobbára kistelepülésekről jelentkeztek, de érkezett pályázat Jeruzsálemből, Budapestről és Miskolcra is.

A pályázók között találunk mesterembert, mozgássérültet, akinek számos nehézséget kellett legyőznie, hogy egyáltalán iskolapad közelébe kerülhessen, írt egy rendkívül sikeres fiatalasszony, és az érettségiig 8 év alatt eljutó, nehéz sorsú roma származású asszony.

Írtak a felnőttkorban vállalt tanulás nehézségeiről, a családról, a sikeres vagy sikertelen vizsgákról, a hullámvölgyekből való kilábalásokról, és arról is, hogy mihez segítette őket a tanulás, milyen változást és milyen irányba hozott az életükbe?

Tudományos igénnyel írott pályázat is érkezett oldalnyi szakirodalommal.

A művelődés hete – a tanulás ünnepe rendezvénysorozat záró és egyben kiemelkedő programja volt a „Felnőttként is nehéz az iskolatáska?”, valamint a „Legkedvesebb tanítványom” pályázatok beküldőivel való találkozás, a pályázat eredményhirdetése.

Megtisztelő volt számunkra, hogy a pályázók közül sokan vállalták a korai felkelést, vonatozást és gyermekeikkel, párjukkal, tanítványukkal jelen voltak a bensőséges ünnepségen.

Minden pályázó emléklapot és ajándécsomagot vehetett át, illetve az alábbi írások jelennek meg a Magyar Művelődési Intézet SZÍN – közösségi művelődés című folyóiratának 2009. januári, valamint a Felnőttképzés c. folyóirat 2009. márciusi számában.

SZÍN – közösségi művelődés című folyóiratban:

Farkasné Fülöp Hajnalka: Notesz és fakanál, vagyis egy nagycsaládos kíváncsi anyuka az iskolában vajon mit, hogyan csinál? (Szada)

Gabula Andrásné Halmos Mónika: Hit, virág, szeretet (Kistarcsa)

Halászné Szabó Terézia: Felnőttként is nehéz az iskolatáska? (Perkátá)

Kiss Sándorné: „Felnőttként is nehéz az iskolatáska?” (Újszilvás)

Mikó-Tóth Marianna: Diploma után

Novákné Bede Márta: Felnőttként is nehéz az iskolatáska? (Szolnok)

Szabó Andrea: Egy álom valóra vált (Sarkad)

Teleki Tibor: Felnőttként is nehéz az iskola? (Szászvár)

Somos Csilla: Felnőttként is nehéz az iskolatáska? (Jeruzsálem) –
Legkedvesebb tanítványom.

Felnőttképzés című folyóiratban:

Pavlics Tamás: „Örömmel vagy körömmel?” (Budapest)

Az alábbiakban szemelvényeket olvashatnak a „Felnőttként is nehéz az iskolatáska?” és a „Legkedvesebb tanítványom” című pályázatokból.

„2002. április 16-án megrendülten vettük tudomásul, hogy férjem, három gyermekem édesapja meghalt.

Idősebb fiam az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Vegyészkarának Gyógyszerkutató szakán diploma előtt állt. Lányom a Szolnoki Külkereskedelmi Főiskolára adta be jelentkezését, kisebb fiam az általános iskola 3. osztályába járt. Mit tesz ilyenkor egy anya? Teszi a dolgát, túri a fájdalmát, tartja a gyermekeiben a lelket, vigasztal és bizakodik, hogy majd lesz valahogy. „Túlélni, mert a gyerekeknek szükségük van rád.”

2003. Megvan az első diploma. Sírás és nevetés. Boldogság, öröm, és: „Ha ezt apád megérhette volna!”

2004. október lányom és leendő vejem bejelentetik, hogy eljegyzik egymást. Megszerveztem, lebonyolítottam.

2004. november fiam és leendő menyem bejelentetik, hogy eljegyzik egymást. Megszerveztem, lebonyolítottam.

2005. május 28. Fiam megnősült.

2006. január. Lányom és vejem júliusban házassággal akarják megerősíteni 10 éves kapcsolatukat.

2006. január vége. Bejelentettem gyerekeimnek, hogy ha már ketten maradunk öcsétekkel én beiratkozok EGY főiskolára. Semmi tényleges elképzelés, csak az, hogy tanulni akarok. Felneveltem három gyereket, most már én következek. Lányom hozott egy felvételi tájékoztatót és elkezdtünk keresgetni. 1973-ban érettségiztem, közgazdasági szakközépiskolában. 51 éves fejjel feltettem a lécet, azonban kérdések egész sora zúdult rám:

Szükségem van nekem erre? Igen

Fogékony még az agyam az új ismeretekre? Meg kell próbálni.

Fogom én ezt bírni? Munkahely

és gyereknevelés?

Az ember sok mindenre képes.

Felvesznek egyáltalán?

Ki fog derülni.

Mi lesz, ha nem sikerül?

Miért ne sikerülne?

És még sorolhatnám kérdéseimet, amelyekre magam adtam meg a válaszokat. Magamat kellett meggyőzőm, hogy képes vagyok rá, habár semmi tétje nincs a sikernek, vagy következménye az eredménytelenségnek. Ez kellett ahhoz, hogy lazán, de határozottan döntsék. Megpróbálok.”

Kiss Sándorné – Újszilvás

„Úgy érzem, a számtalan élethelyzetben, ahol az embernek helyt kell állnia, ebben az esetben – a legnagyobb igyekezet ellenére is – mindig lesz olyan terület, ami kissé elhanyagolódik. Véleményem szerint nem lehet tartósan mindenhol ezer százalékon pörögni, mert annak nincs jó vége. Meg kell találni az arany középutat itt is, hiszen miközben lelkesen dolgozunk bizonyítványunk megszerzésén és karrierünk csiszolgatásán, közben az sem hátrány, ha nem hagy el a kedvesünk vagy látjuk felnőni a gyerekünket.

Egyébként én sem voltam mindig egyformán lelkes, sokszor gondoltam, hogy jó lenne magamnál tartanom egy infúziót, ami egyenletesen adagolja a kávé és a húsleves, és egy olyan gomb sem jött volna rosszul, amit ha megnyomok, a Maldív-szigeteken találok magam koktélt szűr-csölgetve, fűszoknyás fiúk társaságában, de mivel ezt a bizonyos gombot még nem sikerült feltalálnom, ezért maradt minden az eredeti tervek szerint.

Mindenképp fontosnak érzem megemlíteni, hogy a közvetlen felettesem nagyban támogatott abban, hogy tudjak tanulni. Mindig úgy alakította a műszakbeosztásokat, hogy én el tudjak menni iskolába, ami tapasztalatom szerint nagyon nagy dolog. Elég csak a saját osztályomban körbenézni és látható, hogy a munkaadók nagy részét egyáltalán nem érdekli, hogy van aki iskolába jár. Persze a sikerhez nem csak a munkahely hozzájárulása szükséges, az is fontos, hogy azok, akik az embert körbeveszik, támogassák céljai elérésében. Ez főleg akkor számít nagyon, mikor át kell lendülni a holtponthoz vagy éppen kell az erő a vizsgákhoz.”

Tóth Tímea – Budapest

„A lányom után az életemben a tanulás a meghatározó. A lányom és a tanulás alá rendelek mindent. Ezért még a munkahelyemről is kiléptem, ahol elég szép sikereket értem el, mint közbeszerzési referens. A munkahelyem nem igazán támogatta a tanulás miatti hiányzásaimat, ezért váltottam. Úgy tapasztalom, hogy a mai magyar munkaadók többsége még nincs megfelelően felkészülve a felnőtt társadalom tanulás iránti igényének kielégítésére. Magánzó lettem, így az időbeosztásom rugalmasabb, valamint egyensúlyban tudom tartani a gyerek és a tanulás közti időmet. Az egyensúly a tanulóval töltött években kulcsszó, hiszen nem szabad, hogy a tanulás mániánkká váljon, nem szabad, hogy a tanulás beteggé tegyen, a tanulást tekintsük egy izgalmas kalandnak!”

Rácsai Tünde – Debrecen

„Miközben e sorokat írom, másfél éves kisfiunk békésen alszik a szobában. Kilenc óra. Nyolc órakor – az esti szopizás után – beraktam a kiságyba, meséltem, énekeltem, majd fél kilenckor az egyenletes szuszogást hallván, kijöttem. Ha szerencsém van, fél hatig, ha nincs, négyig nem ébred fel. Beállt már a kis napirendje, az alvásokat – aránylag – jól „betartja”.

Mit nem adtam volna fél évvel ezelőtt az ilyen előre kalkulálható időbeosztásért! Merthogy akkor írtam a szakdolgozatomat, majd készültem a májusi és júniusi államvizsgára könyvtár-informatika szakon.

Elkövettem életem egyik – bevallható – nagy baklövését: az egyetem elvégzése után nem csináltam meg rögtön a szakdolgozatot és az államvizsgát. Hat évvel ezelőtt végeztem magyar szakon is, s úgy gondoltam – én botor! –, hogy egyszerre elég az egyik szakból – magyarból – leállamvizsgáznom, a másikat, a könyvtár-informatikát hagyom a következő évre. A következő évből több, mint öt év lett.

...

Egyedül utaztam le vizsgázni, 21-én, szerda este. Marcit a húgoméknál hagytam, míg a férjem nem végez a munkával, s nem tudja hazavinni. A vonaton, miközben olvastam a tételeket, gyomorgörcsöm volt. Próbáltam nyugtatgatni magam. Valamit mindegyik tételről tudtam, tehát olyan nagy baj nem lehet. Meg végül is, mi lehet a legszörnyűbb? Hogy nem sikerül a vizsga. De ez a legfontosabb az életemben? Nem. A legfontosabbak az otthonunkban vannak: a kisfiam és a férjem. Ez persze nem azt jelenti, hogy a vizsga egyáltalán nem fontos, csak azt, hogy nem

az a legfontosabb. Ha nem sikerül, nem sikerül. Még mindig lesz egy esélyem, a következő vizsgaidőszakban. És ha akkor sem sikerül? Na bumm, akkor nem leszek könyvtáros. De anyának már most anya vagyok!

Éjfélkor már Szegeden voltam, a barátnőméknél. Hajnalban felkeltem, még egyszer átnéztem a tételeket, s indultam a tanszékre. Útközben felhívtam a férjem, hogy hogy telt az éjszaka, mikor aludt el Marci, evett-e rendesen, nem hiányzott neki a szopi, és ... és mindent tudni szerettem volna az elmúlt fél napról (ami valójában éjszaka volt). A tanszéken már azt vártam, hogy legyen túl az egészen. Én voltam az első, a tételről tudtam beszélni – igaz, nem a legfrissebb információim voltak, de a vizsgáztató tanárok nagyon rendesek voltak, utólag is köszönet nekik. Megkönnyebbülve jöttem ki a teremből, mert éreztem, hogy megvan az államvizsgának a könyvtáros része. A jegy nem számított. Túl voltam rajta. A busz indulásáig (13 óráig) volt egy kis szabadidőm, egyedül, gyerek és férj nélkül. Nostalgizálni szerettem volna, sétálni Szeged utcáin, végigjárni az egyetemistaként látogatott helyeket. Szakadt az eső. Pirongattam magam: még napsütést is akarok? Nem elég, hogy sikerült a vizsgám?!

Este hatra értem Kaposvárra, ahol a férjem és a kisfiam várt. Mi Marcival mentünk tovább Szennára, édesapjának menni kellett estére dolgozni. Aztán mégiscsak kaptam „jutalmat”: otthon Marci megfogta a kezem, és felállt. Egyedül. Először.”

Mikó-Tóth Mariann – Sarkad

„Felnőttként is nehéz az iskolatáska?

Az! Bizony az, még hozzá sokkal nehezebb, mint gyermekként.

Akkoriban még nem cipeltünk olyan súlyokat, melyeket, ha akarnánk, se tudnánk letenni.

Vesztettünk rugalmasságunkból, már az újdonságokhoz való alkalmazkodás képessége sem régi; harminc év kihagyás után a tudás egy része a feledés homályában, más része elavult, a kerekek is kissé berozsdásodtak; szóval komplexusok, félelmek – nem is kevés. Mindezen hátrányokkal természetesen lépést illenék tartani az iskolapadból alig kikerült, vagy még ki sem lépett fiatalokkal, kiknek semmi dolguk a tanuláson kívül, s mi sem természetesebb: tandíjukat apuka, anyuka fizeti.

Mit szépítem? Gyomorgörcssel mentem az első tájékoztatóra, ahol több mint száz gyerekeimnél is fiatalabb lány és fiú élénk zsvájába csöppentem. Szorongásomat némiképp enyhítette néhány harmincas visszafogottabb viselkedése.

A kezdeti nehézségeket megsokszorozta, hogy az intézmény szinte minden fórumán úgy néztek rám, mint egy őskövületre, vagy éppen optikai csalódásra, s igen kínos volt magyarázkodnom: hallgató vagyok. Többször volt bosszúság forrása a hangnem; nem gondoltam, és ma sem gondolom, hogy ugyanúgy kellene velem/hozzám beszélni, mintha tizen/huszonéves lennék.

A kollektív bemutatkozás kicsivel közelebb hozta egymáshoz a hallgatókat, majd lassan kialakultak szorosabb kapcsolatok is. Elsősorban az együtt utazók, a hasonló érdeklődésűek, és a jobb tanulók társultak, s alakítottak kisebb-nagyobb csoportokat. Magam ez utóbbiak szűk köréhez tartozom.

A kezdetek óta eltelt idő alatt szerencsére sokkal több kellemes, mint bosszantó élményben volt részem.

A hallgatók sokaságától eltérően a legkeményebb tanárokról is jó a véleményem. Előadásaikra szívesen jártam, még akkor is, ha azok a szombat estékbe nyúltak. Legtöbbjük nagy formátumú, jó előadó, segítőkész ember. A kivételek pedig erősítik...

Amit hiányolok, az bár nem feladatuk – hisz a hallgatók felnőtt emberek – mégsem volna szabad elsiklani fölötte: fegyelmet tartani. Következtesen.”

Halászné Szabó Terézia – Perkáta

„2000-ben bezárták a bányát, új munkahelyet kellett keresnem. A helyi benzinkúton kaptam állást, melynek feltétele volt, hogy töltőállomás kezelő és eladó, ezen kívül Propán-bután cseretelep kezelő bizonyítványokat szerezzek. Sajnos három év után, mivel a benzinkút nem felelt meg az új uniós előírásnak be kellett zárni. Ismét munkahelyet kellett keresnem. Mivel nem találtam szakképzettségemnek megfelelőt, úgy döntöttem, hogy egy nagy fordulatot veszek és egy teljesen új területen próbálok szerencsét. Asztalosként kívántam egy vállalkozást indítani. Ehhez egy átképzésen szerettem volna részt venni. Azonban ekkor óriási nehézségekkel találtam magam szemben. Az illetékes munkaügyi kirendeltségen érdeklődtem a lehetőségekről. Azt a tájékoztatást kaptam, hogy

csak az kaphat támogatást a képzésre, aki legalább három hónapja regisztrált munkanélküli. Én egy percig sem akartam az lenni. A másik feltétel, hogy a tanfolyam ideje alatt csak a munkanélküli segélyre számíthattam. Ez abban az időben egy ember megélhetéséhez is kevés lett volna, de nekem két gyermekről kellett gondoskodnom. Ezért más megoldást választottam. Kerestem egy szakiskolát ahol felnőtt képzéssel is foglalkoztak. Itt heti egy elméleti konzultációt vártak el a jelentkezőktől és egy igazolást arról, hogy a gyakorlati tudnivalókat egy műhelyben elsajátítják. Ezek után segédmunkásnak jelentkeztem egy asztalos műhelybe. Itt annyi fizetést kaptam, hogy a tanfolyam díját ki tudtam fizetni és még elég jövedelem maradt a család számára is. A felkészülés azonban nem volt egyszerű. Sokat kellett utaznom, a munkahelyem 40 km-re volt, így gyakorlatilag reggeltől estig úton voltam. A munkáltatót ráadásul csak a saját bevétele érdekelte, így a rám bízott feladatok is ezt szolgálták és nem az ismeretszerzést. Csak éjszaka és a hétvégéken tudtam tanulni, ennek ellenére igyekeztem alaposan felkészülni. A gyermekeim jeles tanulók, így muszáj volt nekem is jó bizonyítványt hazavinnem. Sokat köszönhetek a családomnak, akik megértették, hogy átmenetileg kevesebb időm jut rájuk.

.....

Nem tudom, hogy legközelebb milyen átképzésen veszek majd részt, csak abban vagyok biztos, hogy lesz még. Engem megnyugtat az a tudat, hogy ennyi mindenhez értek és mivel egyre kevesebb a jó szakember nekem mindig lesz munkám.”

Teleki Tibor – Szászvár

„Mi kell ahhoz, hogy az ember tovább képezze magát? Elszántság, tudásszomj és türelem. De ha ez mind meg is van, kell hozzá szorgalom, kitartás, mert elkezdni ugyan könnyű, de a hétköznapi szürkeségében, a sok gond és munka közepette végigcsinálni, az az embert próbáló feladat!

És kell hozzá, természetesen, egy csodálatos társ, egy jó család. Akik vállalják az ezzel járó többletfeladatot, és hitet adnak a csüggedésben. Akiknek csak hálával és köszönettel tartozom, hogy mindezt megteremtették nekem. Megköszönve a szeretetet, amely megmutatkozik abban is, hogy segítem a társamat, hogy kiteljesedjék vágyaiban, tehetségében. A tudás az, amit nem vehetnek tőled el – fülemben csengnek nagyanyám

szavai. Még megérte, hogy megmutassam neki üveg-vizsgamunkámat, de mire egy szép ablakot készítettem volna neki, addigra elszólította tőlünk az ég. Az ő kitartása, hite és derűje ad erőt ma is a mindennapokban.

Azért még jó volna megtanulni jól angolul – hiszen ifjúsági csoportjainkat sokszor kísérem külföldre, és van mit csiszolni nyelvtudásomon. És persze, szívesen megtanulnék spanyolul is, mert terveim közt szerepel egy spanyolországi zarándokút, ha már a gyermekeink mind kirepülnek... de lehet, hogy ezekhez egy élet kevés?”

Gabula Andrásné Halmos Mónika – Kistarcsa

„Algoritmus a szakácskönyvben

Tehát az algoritmust a szakácskönyvben kerestük (hisz a recept is egy algoritmus – tudtuk meg informatika-órán!), és finomabbnál finomabb sütitket vittünk a vizsgabizottság asztalára.

Persze (talán a sok finomságnak, talán bizonyítási vágyunknak, talán tudásunknak köszönhetően) mindenki levizsgázott, és nagy reményekkel estünk neki a munkaerőpiacnak.

Nekem sikerült az egyre bővülő önéletrajzommal újabb újságokat meghódítanom, újabb vezető számítástechnikai lapnál nyertem el rovatok szerkesztési lehetőségét, vagy külsős cikkírói státuszt.

Annyira feldobott voltam az iskolában megerősített tudásomtól, és annyira örültem, hogy családommal összeegyeztethető munkát találtam a számítógép és az internet használatának köszönhetően, hogy nem bírtam magammal:

Mindenkinek el akartam mondani, hogy is kell ezt csinálni!!

Úgy éreztem, hogy amit felnőtt fejjel, a gyerekek, a család, és a távmunkában végzett munkám mellett tanultam, az érdemben változatta meg az életminőségem, gazdagabb lettem, a szó mindkét értelmében. (A távmunkában végzett feladataimmal ugyan nem kerestem annyit, hogy „gazdag nő” lehessenek, de a teljes inaktivitásból, a kiszolgáltatott GYES-es létből érdemben ki tudtam lépni, pénzt keresni, az álláspiacon megjelenni: ez is nagy eredmény volt, én annak éreztem.)

Persze a számítógép, internet, az utazgatás pénzbe került, de a mérleg másik oldala általában egy szinten állt., a „kilengéseket” pedig a főállásban dolgozó férjem fizetésével hidaltuk át.

Egy szép őszi napon tehát felkerestem a helyi művelődési ház és a helyi teleház vezetőjét, hogy a faluban tarthatnánk számítógép-kezelői

tanfolyamot. Itt vannak ugye számítógépek, a helyi közösséget jól ismerem, nem lennének ismeretlenek a „tanítványaim”, és mivel ismernek, elég hitelesen be tudnám mutatni nekik, hogy is kell kilépni az ördögi körből.

Ördögi körben „táncolnak” ugyanis azok a kisgyerekes anyák, akik a szülési szabadság után nem tudnak visszamenni dolgozni, mert vállalhatnának munkát a GYES előtti munkahelyükön, a gyerek miatt, az óvodához kötve, de nem is tudják mindig felvetetni a kicsit az óvodában, bölcsődébe, mert nincs munkahelyük. A kör bezárul, ha képzéssel, tanulással, egy huszárvágással ki nem lépnek, lehúzza őket a spirál, és nem tudják örömmel, segítő, lelkes anyukaként, szülőként megélni gyerekük iskolás éveit sem..., mondanom sem kell, milyen nyomot hagyva a jó esetben alapból – tudásszomjas gyerekekben.

A tervem bejött, a meghirdetett tanfolyamra sokszoros volt a jelentkezés, és a délelőtti tanfolyamokon a tanulás után megismerkedhettem a tanítás örömeivel is.

Úgy tanítottam az internet-használatot, az elektronikus levelezést, mintha én találtam volna fel, a tanulóim – kismamák, nagymamák, gazdálkodók, cégvezetők(!) arcán felfénylő öröm, a felfedezés, az ahá-élmények, a régi, külföldre szakadt családtagokkal való kapcsolatok felelevenítése mind-mind személyes örömteli élménnyé váltak számomra, a tudás átadója számára is.”

Farkasné Fülöp Hajnalka – Szada

„Az első kollokvium...”

Már a vizsgára készülés is rendhagyó volt. A családtól nem akartam sok időt elvenni, a két pici mellől nem is nagyon tudtam volna nappal tanulni. Emellett még két, szinte mozgásképtelen nagyszülőmet is el kellett látnom, a bevásárlástól a fürdetésig mindent, Így maradtak az éjszakák. Mikor mindenki aludt, kiosontam a konyhába, (csak egy szobakonyhás lakásban laktunk) és a kislámpa fényénél tanultam. Volt, nem egyszer, hogy észrevették a gyerekek, akkor érdekessé vált a dolog. A kislányom, alig egy évesen, feküdt a térdemen keresztben, a majdnem 4 éves fiam állt a konyhaszéken, a hátam mögött. Fejét a vállamra hajtotta, és miközben tanultam, ringattam a térdem és a felső testem. Sokszor aludtak rajtam. Én meg a könyvön.”

Bán Ildikó – Budapest

„Bármely úton is indulok el gondolataim, tapasztalataim összerendezésében, azt kell mondanom: az iskolatáska egyre nehezebb.

Annak is, aki saját szakmáját szeretné jobban ismerni és művelni, annak is, akinek teljesen mást kell megtanulnia akár évtizedekkel a háta mögött, de annak is, aki az iskolapadban ül, és könnyen lehet, hogy jó néhányuk a munkanélküliségre "készül" ... Mert erre is fel kell készíteni a gyerekeket: mit kezdjen magával, ne hagyja, hogy maga alá gyűrje a sok nehézség és sikertelenség, tudjon bánni a felszabadult idejével.”

Szűcs Ildikó – Komló

„Az első diplomámat 38 évesen jeles eredménnyel szereztem meg. Ekkor ugyanazt éltem át, mint amikor a szakmunkás- és az érettségi bizonyítványt átvettem, nem lehet abba hagyni, folytatni kell a tanulást.

Életem ezen szakaszában jöttem rá, hogy a „nem tudás” borzalmas dolog. A szüleim nem értették, hogy miért is szükséges ez nekem. A környezetemben volt olyan is, aki azt várta, hogy mikor adom már fel.

A főiskolás éveimben nagyon feszélyezett, hogy sokkal fiatalabb tanáraim voltak, mint én, és nem ismerték fel, hogy családdal a hátunk mögött mennyivel nehezebb a dolgunk, mint a nappali tagozatos hallgatóknak. Ugyan azokat a feladatokat adták, mint a nappali tagozatos hallgatóknak, és értékelésnél mindig kihozták, hogy mi gyengébb eredményt produkálunk.

Az idősebb, sok tanítási tapasztalattal rendelkező tanárok sokkal megértőbbek, segítőkészek voltak. A mai napig hálásan emlékszem rájuk, és igyekszem példájukat követni, amikor lehetőségem van felnőtteket tanítani.

Az írásbeli vizsgákon egy némelyik tanár engedte a puskázást, de persze csak kis mértékben. A szóbeli vizsga az már más volt, hiszen ott hallhattuk egymás feleleteit, és borzasztó szégyennek éreztem, ha nem tudtam a tanár kérdésére válaszolni.

Volt roppant megalázó szituációban is részem. Isten igazából a főiskolán találkoztam először a számítástechnikával, úgy féltem tőle, mint a tűztől. A tanár fiatal, nagy hangú és durva modorú, egy csepp empátiával sem bíró férfi volt. Mindig kereste az alkalmat, hogy a hallgatókat megszégyenítse, ha valamit nem tudtak. Három hónap alatt megtanultam időre a gépirást, a szövegszerkesztést, a táblázatokat tudtam szerkeszteni,

különböző szerkesztési feladatokat kellett megoldani, kb. száz darab DOS parancsot bemagoltam és még volt egy könyv, amelyből kérdéseket tett fel. Elgondolható, hogy ezen idő alatt szinte csak a szám. technikával foglalkoztam. A vizsga elsőre sikerült, de utána a gyomrom is görcsbe rándult, ha a számítógépet láttam. Egy évnek is el kellett telnie, hogy ismét le tudjak mellé ülni.

Az első diplomámat 38 évesen jeles eredménnyel szereztem meg. Ekkor ugyanazt éltem át, mint amikor a szakmunkás- és az érettségi bizonyítványt átvettem, nem lehet abba hagyni, folytatni kell a tanulást.”

Novákné Bede Márta – Szolnok

„Az első tanítási napokon olyan sokan voltunk a teremben, félő volt, hogy nem jut mindenkinek hely. Az elszántság, hogy ez a negyven ember mind tanulni akar, nagyobb hitet adott. Minden korosztály képviseltette magát az osztályban – a kamaszkorútól a nagypapajelöltig.

A szünetekben a többiek kimentek, én ilyenkor egyedül maradtam, mert nem dohányzom, és mert lépcső vezet az udvarra. A nyitott ablakon beszűrődő beszélgetésekből tudtam: munkahelyi, családi gondokról, élményekről mesélnek. Jóízű nevetésük szinte kitöltötte a termet, ettől még jobban szenvedtem a rám kényszerített magányban, szerettem volna közük lenni.

.....

A téli szünet előtt volt a fizikavizsga. Viccelődtünk, hogy ez lesz a mi karácsonyi ajándékunk. Csupán néhány kérdés és számolási feladat volt a papíron. Ideges voltam, kapkodtam, minden feladatot elkezdtem, és egyet sem tudtam befejezni. Hideg zuhanyként ért, mikor negyven perc elteltével megállt előttem a tanár: letelt az idő! Két nap múlva lélegzetvisszafojtva vártam az eredményt. Biztos voltam benne, nem sikerült, mégis azt mondogattam magamban: görbülnie kell!

– Andrea, ez, sajnos, egyes – visszhangzott a tanár szava.

Pocsék érzés volt, hisz a többiek mind hármast, négyest írtak. Egész karácsonyom, szilveszterem sírósan, rosszkedvűen telt. Elvesztettem a hitem. Addig úgy gondoltam: bár fizikailag képtelen vagyok felvenni a versenyt másokkal, szellemileg mégis menni fog.

Január elsején nagy elhatározásra jutottam. A következő vizsgám biológia, ha ez jól sikerül: folytatom, ha nem: vége a gimis pályafutásom-

nak. Sokat tanultam, ezt az akadályt könnyen vettem, és az ötös mellé sikerült visszakapnom az önbizalmam.”

Szabó Andrea – Sarkad

„Bizony a német nyelvvizsgálóhoz vezető út nem volt könnyű számára. Hiába tanulta meg, s mondta el nekem a tananyagot, a témaköröket, csinálta meg velem a szituációkat, de ott már nem tudta ezeket ugyanúgy produkálni. Az írásbelin először csak néhány pont kellett volna neki, ezért nagyon elkeseredett, főleg amikor a második írásbeli vizsga ennél rosszabbul sikerült neki.

Ekkor már fel akarta adni, hogy soha nem fog neki sikerülni. De próbáltam benne tartani a lelket, hogy a sok gyakorlás majd meghozza a gyümölcsét, csak türelmesnek, s kitartónak kell lennie. Persze tudtam, hogy nagyon el van keseredve, s innen nagyon nehéz lesz kihozni, az önbizalmát visszaadni. Nagyon sokat gyakoroltunk közösen, rengeteg írásbeli tesztet, feladatot megcsinált. Én már éreztem, hogy sokkal jobban megy neki, sokkal gyorsabban, pontosabban oldja meg a feladatokat, de ezt vele is el kellett hitetnem. Ez volt tanárként a nehezebb feladat!”

Ledniczky Miklósné – Iharosberény